

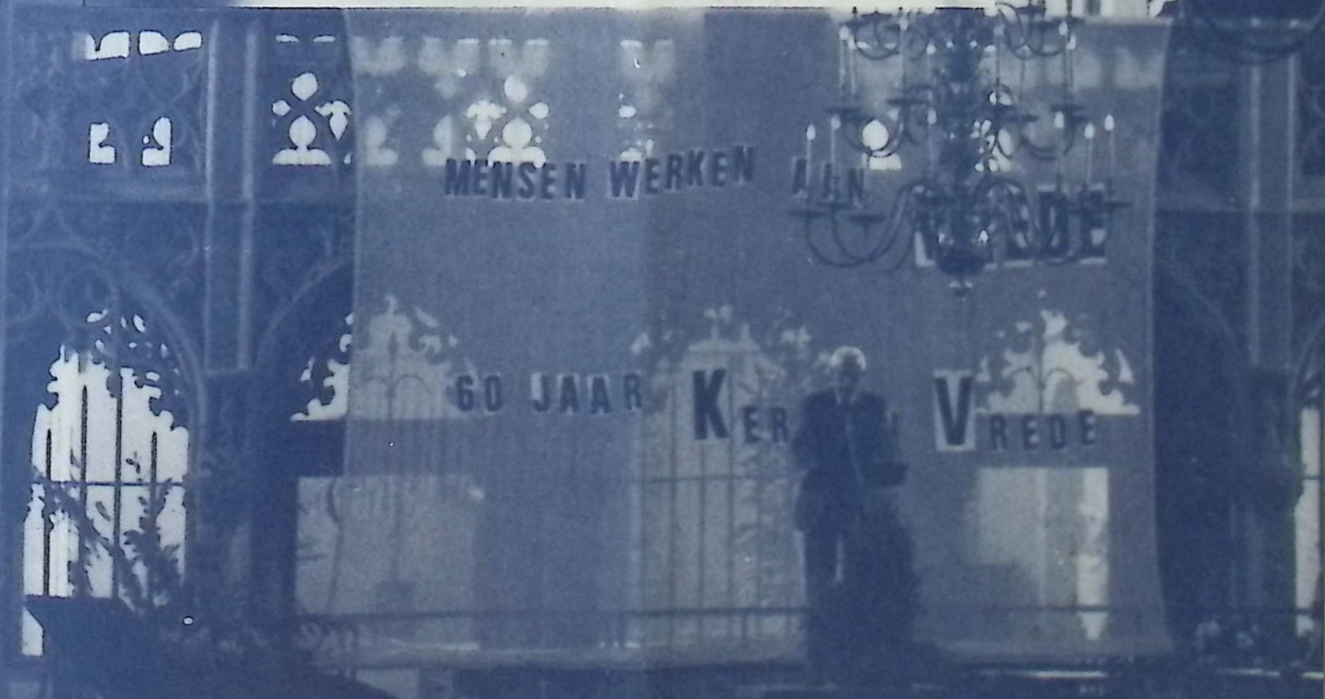
KERK EN

60 JAAR

jaargang 39 nr. 11
november 1984
uitgave: Vereniging Kerk en Vrede

VREDE

maandblad voor **ONTWAPENING** en **GEWELDLOOSHEID**

VEEL VERHAAL, VEEL ZANG

VEEL ONTMOETING op de jubileumdag van Kerk en Vrede

Kerk en Vrede is een landelijke vereniging van mensen die binnen en buiten de kerken actief zijn voor ontwapening en geweldloosheid.

Het alom heersende geloof in geweld – ook binnen de kerken nog niet overwonnen – moet weerlegd en ontzenuwd worden. Elke poging tot (christelijke) rechtvaardiging van militair geweld en van voorbereiding daartoe verhindert de dienst der verzoening waartoe kerken en christenen geroepen zijn.

Kerk en Vrede gelooft dat we ons kunnen én moeten wagen op de weg van geweldloos verzet in dienst van gerechtigheid. Een weg die al begonnen is bij de profeten van Israël en volgelingen van Jezus Christus en die voortgaat via Gandhi, Martin Luther King, Helder Camara en Esquivel. En via de tallozen van wie de namen niet bekend zijn, maar die in het verre en nabije verleden deze weg hebben gevolgd.

Bestuur: Voorzitter: Bram Grandia, Amsterdam. Algemeen sekretaris: Henk Eisma, Voorhuizen. Penningmeester: Tjasse Biewinga, Lelystad. Studiesekretaris: Harry Zeldenrust, Amersfoort. Leden: Hendrik Jan ter Bals, Amstelveen; Cornelia Furneé, Woubrugge; Martien de Jonge, Oostvoorne; Janneke Smitskamp, Zeist; Paul de Neeling, Utrecht; David Renkema, Den Haag; Jan Roest, Drachten; Marry v. d. Werf, Utrecht; Henny van Wieren, Huizen (N.H.); Lijntje de Wit, Breda.

Sekretariaat: Henk Eisma, Hélène de Gans, Roelof Langman, Hugo de Waard, Jan Wijnia, Harry Zeldenrust.

Lidmaatschap: als u het werk van Kerk en Vrede (dat uitsluitend wordt betaald door de leden) onderschrijft en wilt steunen, meldt u dan aan als lid. U betaalt daarvoor een vrijwillige bijdrage van tenminste f 40,— per jaar, inclusief het abonnement op het maandblad.

Kerk en Vrede, Utrechtseweg 159, 3818 ED Amersfoort. Het sekretariaat is telefonisch bereikbaar tussen 9.00 en 17.00 uur. Telefoon: 033-10445. Giro: 435382.

Kerk en Vrede wil met haar maandblad vanuit haar overtuiging het gesprek, de bezinning, studie en aktie stimuleren.

Vredeswerk-van-de-lange-adem vraagt om indringend gesprek, voortdurende bezinning, grondige studie en konkrete aktie.

We willen kritisch analyseren wat zich in kerk, staat en samenleving voordoet op het gebied van de ontwikkeling van het militarisme en de bestrijding ervan.

We willen overtuigend naar voren laten komen dat geweld uiteindelijk geen waarborg biedt voor vrede en veiligheid en geen bevrijdende macht heeft.

We willen inspirerend zijn voor mensen die actief zijn in het vredeswerk en met veel vragen en onzekerheden worden gekonfronteerd.

Overname van artikelen is toegestaan, mits de bron wordt vermeld en een bewijsnummer wordt toegezonden aan de redaktie.

Redaktieadres: Utrechtseweg 159, 3818 ED Amersfoort, tel. 033-10445. Het sekretariaat is telefonisch bereikbaar tussen 9.00 en 17.00 uur.

Redaktie: Andries Andriese, Paul van Dijk, Hannes de Graaf, Bert Groenman, Anton Heering, Harky Klinefelter, Toni Kluck, Joke Mijnhardt, Jan Roest, Harry Zeldenrust. De kernredaktie wordt gevormd door Paul Begheyn sj., Boudewina de Boer, Rikus Kieft (eindred.), Roelof Langman, Carla Edelenbos, Wiesje Engelen, Corinthe van Schaik, Peter Pim Windhorst, Onno Yska, Harro van Zijl.

Abonnement: per kalenderjaar f 30,— voor 11 nummers. Mensen met een minimaal inkomen betalen f 20,— per jaar. Leden van Kerk en Vrede ontvangen het blad gratis (zie lidmaatschap).

Druk: Kerckebosch, Zeist.

Kringloop

Redaktioneel

Ontwapen de wereld leef de vrede

„Wat is hier aan de hand? Het lijkt wel een rommelmarkt”, riep één van de toeristen die op zaterdag 13 oktober toevallig de Joriskerk in Amersfoort binnenliepen. Dat was tijdens de middagpauze, waar veel tijd was ingeruimd voor ontmoeting, voor het bekijken van de boekentafels van vele verwante bewegingen, voor dia's en videoprogramma's.

Het was inderdaad een gezellige, wat rommelige sfeer. Veel bekenden gesproken, enkele onverwachte ontmoetingen, even van de zon genoten buiten de kerk, op het marktplein. Die middagpauze was, zo verging het mij in ieder geval, een verademing na de lange zit van de ochtend.

Door de veelheid aan inleidingen was het moeilijk om geconcentreerd te blijven luisteren. Dat was jammer, want er werden goede dingen gezegd. In dit nummer kunt u de toespraak van Richard Deats nalezen. Uit de inleiding van Wolfgang Raupach is ook een deel overgenomen. Verder veel foto's van de dag.

Niet iedereen van de bijna vijfhonderd aanwezigen is gebleven om ook het middagprogramma mee te maken. Begonnen werd met een spel dat duidelijk maakte hoe gemakkelijk (voor)oordelen kunnen blijven bestaan als je de mensen om wie het gaat, niet persoonlijk ontmoet. We oordelen te snel op uiterlijke, op een eerste indruk die we van mensen hebben.

Om onszelf daarmee te confronteren en om als Kerk en Vrede op de jubileumdag naar buiten te treden, werd het spel afgesloten met een massale tocht door de binnenstad van Amersfoort. Voorbijgangers werden aangesproken met een bloem en een manifest - zie pag. 13.

Ontwapen de wereld, leef de vrede. Dat was het thema van de dag. Een politieke stellingname en tegelijk een persoonlijke verplichting – een kwetsbare combinatie, maar de combinatie is essentieel. En dat typeert Kerk en Vrede ten voeten uit.

Rikus Kieft

Inhoud

- 3 – Richard Baggets Deats : NEE tegen de dood en JA tegen het leven
- 7 – Jubileumlied
- 8 – Wiesje Engelen : Reacties op Vrouwenstrijd-Vredesstrijd
- 10 – Wiesje Engelen/ Peter Pim Windhorst : Van inclusief denken naar inclusief leven (interview met Jan Durk Tuinier)
- 13 – Manifest jubileumoptocht
- 14 – Bert Groenman : Vier wegen naar vrede en veiligheid
- 18 – Wolfgang Raupach : Veiligheid moet je samen doen

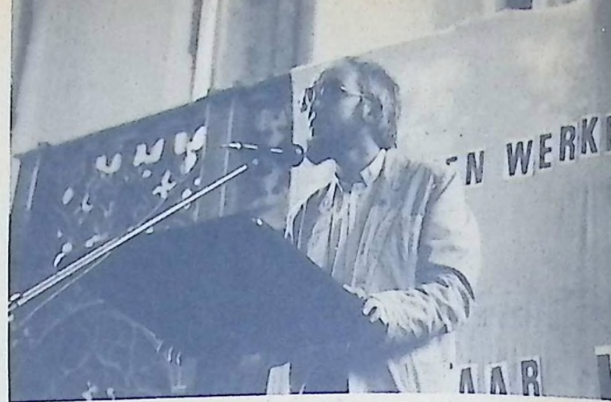
Bij de voorpagina:

De grote foto geeft een ochtendbeeld van de jubileumdag van Kerk en Vrede, zaterdag 13 oktober, in de Joriskerk te Amersfoort. De foto in het kader werd gemaakt tijdens het zingen in de kerk na terugkomst van de demonstratieve optocht door de binnenstad van Amersfoort.

De vele foto's in dit nummer werden gemaakt door Philip Engelen en door Huibert den Draak.

Bestuurslid Lijntje de Wit: Ingespannen luisteren

Voorzitter Bram Grandia opent de jubileumdag

Joke Roos, al bijna 60 jaar lid

Bijna vijfhonderd mensen

Richard Deats

Bestuurslid Hennie van Wieren en Harry Zeldenrust
studiesecretaris

FOTOCOLLAGE JUBILEUMDAG

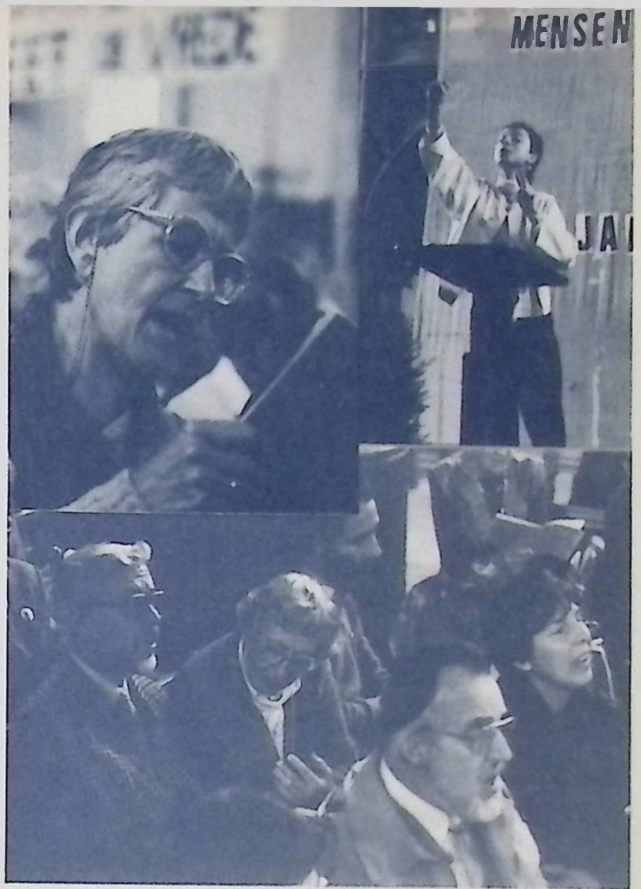
GEDAAGD OM TE SPREKEN

Ge-daagd om te spre-ken in vre-deen naam,
 ge-tui-gen van rust en recht
 geen licht nog, of zicht op een mens-lijk be-staan,
 een le-ven lang on-der-weg.
 Wie kan nog roe-pen: Keer je toch om !
 Wie biedt ver-zoe-ning aan ?

Refrein:
 Ont-wa-pen de-ze we-reld en leef de vre-de
 Ont-wa-pen de-ze we-reld en leef !

l. v. v. Mar v. d. Velden

JUBILEUMLIED 60 JAAR KERK EN VREDE (o.l.v. Ada Westervelt en Mar v. d. Velden)

1.
 Gedaagd om te spreken in vredes naam,
 getuigen van rust en recht
 geen licht nog, of zicht op een menselijk bestaan,
 een leven lang onderweg.
 Wie kan nog roepen: Keer je toch om!
 Wie biedt verzoening aan?

Refrein
 Ontwapen deze wereld en leef de vrede
 Ontwapen deze wereld en leef!

2.
 De vorsten vandaag eren moord en brand,
 hun monden vol peis en vree.
 Gekooïd of verstrooid, door geweld overmand,
 zo dwalen de volken mee.
 Wie zal hen roepen: Keer je toch om!
 Wie zegt bevrijding aan?

Refrein

3.
 Wie heeft nog de adem, de milde geest,
 om wederom uit te gaan;
 om daar te verklaren: de dood is geweest,
 de oorlog heeft afgedaan.
 Geweld gebroken: Keer je toch om!
 Wie zegt het leven aan?

Refrein

4.
 Wij dromen een stad naar een oud verhaal,
 geen burcht maar een Godsdomein.
 Wat brandend verlangd werd, bespot ideaal,
 dat zal haar tot grondwet zijn.
 Wie durft nog dromen: Keer je toch om!
 Wie durft de vrede aan?

Refrein (in canon, vele malen)

Ont-wa-pen de-ze we-reld en leef de vre-de

De demonstratie vertrekt bij de Joriskerk

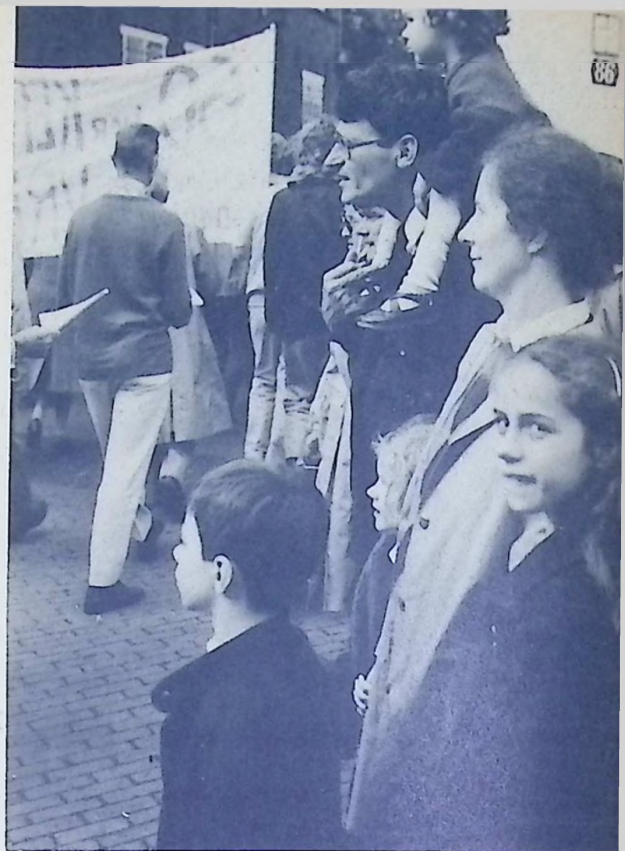
Luisteren naar 't carillon, op de Varkensmarkt

DE N DE

KERK EN VREDE DE STRAAT OP

De stoet in de Langestraat

Wat denken de toeschouwers?

Een bloemetje uitgedeeld

**TIJDENS
DE TOCHT
WERD
BIJGAAND
MANIFEST
UITGEDEELD:
ONTWAPEN
DE WERELD
LEEF
DE VREDE**

Mevrouw, meneer,
Ik ken u niet.
Ik zag u staan terwijl ik door uw stad liep.
Ik kwam op u toe en gaf u een bloem.
Ik zal u vertellen waarom.

Ik wil in vrede leven.
Ik word verdrietig en boos
als ik er aan denk
dat mensen elkaar pijn doen
of elkaar als lucht behandelen
en waarom?

Omdat de één een goed betaalde baan heeft en de ander
van een sociale uitkering moet zien rond te komen.

Omdat de één geboren en getogen nederlander is en de
ander uit Turkije, Marokko of Suriname komt.

Omdat de één getrouwd is en kinderen heeft en de ander
als man met een man samenleeft, of als vrouw met een
vrouw.

Omdat de één een eigen woning bezit en de ander een
leegstaand pand gekraakt heeft om er met vrienden en
vriendinnen te wonen.

Omdat de één in West Europa leeft en de ander in de
Sovjet Unie.

Ik wil in vrede leven.
Ik wil geen ijzeren gordijn
tussen mezelf en „de Russen”.
Ik wil hen niet met wapens
bedreigen.
Ik wil hen ontmoeten en hen
leren kennen.

Dat is een hele stap
want soms maken zij mij bang –
ik ken ze niet
en onbekend maakt onbemind.

Om in vrede te leven
moet ik de mensen die mij bang maken, ontmoeten.
Misschien maak ik hen wel bang. . .

Dan moet je op iemand durven toestappen
en dat kun je het beste oefenen
in je eigen land
in je eigen stad.

Daarom geef ik u deze bloem.
Omdat ik in vrede wil leven
zonder wapens
en leren wil hoe dat kan.

Met een vredesgroet,

(een deelnemer aan de jubileumdag van Kerk en Vrede dat
dit jaar zestig jaar bestaat).

Een bloem en een manifest

Onderling kontakt

Zingen op de Varkensmarkt

De NAVO werd opgericht in april 1949.

Ds. Krijn Strijd hield in september 1949 een redevoering met als thema: Het Atlantische Pact, bedreiging of bevordering van de wereldvrede. Zijn protest is duidelijk: de kerk mag zich niet laten betrekken in welk blokdenken ook. Hier volgen enkele passages uit zijn verhaal (overgenomen uit Militia Christi okt. 1949).

Ik kan mij voorstellen, dat er mensen zijn, die vragen: Is dit nu een onderwerp, dat op een avond van „Kerk en Vrede” moet worden behandeld? Het antwoord hierop moet luiden: Het Atlanties Pact is juist een onderwerp, waarover de kerk zich moet uitspreken, wil die kerk trouw blijven aan de haar door de Heer gegeven Opdracht. Met opzet spreek ik nu van „kerk” – niet van „Kerk en Vrede”. Wij zijn er immers van overtuigd, dat „Kerk en Vrede” alleen maar een nood-instituut is. Wat „Kerk en Vrede” vanuit het Evangelie over militarisme en oorlog getuigt, behoorde het normale getuigenis van de kerk te zijn. De Boodschap van de Kerk is de Levende Kerk. Daar mag de Boodschap van de Bevrijding. God heeft op deze wereld, temidden van de mensheid, een Gestalte geplaatst en over Hem tot ons gezegd: „Deze is Mijn geliefde Zoon – hoort Hem.” Wij geloven als christen, dat in deze Jezus Christus Heil en Perspectief gegeven is voor mens en mensengemeenschap.

Hoe langer hoe meer kom ik tot de overtuiging, dat de Levende Kerk de enige plek ter wereld is, waar een werkelijk Bevrijdend Geluid kan opklinken over de benauwende situatie, waarin wij verkeren. De diplomaten en de generaals de bankiers en de groot-industriëlen – zij kunnen onmogelijk een andere richting aanwijzen, dan die, waarin de wereld nu gaat. Zij zijn de gevangenen van het systeem. Zij zijn, in het beste geval: tegen hun wil, de slaven van het Fatum der feitelikheden. Er is maar één plek, waar de feitelikheden – ook de sociaal-oeconomische, ook de politieke – ernstig genomen wordt, maar waar tegelijkertijd met de *even reële andere Feitelikheden van het Evangelie* wordt gerekend – die plek is: de Levende Kerk. Daar mag de Boodschap van de Bevrijding klinken, omdat God spreekt: „Deze is Mijn geliefde Zoon – hoort Hem.”

De Levende Kerk heeft ook nu een *eigen* Geluid te doen horen. Zij doet niet mee met de Hetze tegen Sowjet-Rusland. Zij holt niet achter Amerika aan. Zij holt evenmin achter het Russische communisme aan. Zij heeft een eigen oordeel. Want zij heeft haar eigen Heer.

De Kerk laat zich niet inschakelen

Van alle kanten probeert men de kerk in te schakelen in het anti-Russiese (oorlogs)-front. De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Acheson haalde in zijn rede, gehouden bij de plechtige ondertekening van het Atlantiese Pact (4 April '49) twee Bijbelteksten aan, één uit het O.T. en één uit het N.T.

Uit het O.T.: Ps. 46 : 1 „God is ons een toevlucht en een sterkte, een beproefde hulp in benauwdheid”. Toepassing: dit geldt ook van het Atlantiese Pact.

Uit het N.T.: Matth. 18 : 7: „... wee de mens, door wie de ergernis komt.” Toepassing: dit is een waarschuwing aan de Russen!

De Kerk moet protesteren tegen een dergelijk goddeloos gebruik van de Bijbel. Onder de naam van God wordt een afgod gediend. Jahweh wordt genoemd, maar de Baal is bedoeld.

Het gaat hier niet om de God van Jezus Christus. Het gaat om Mars, of, misschien juist, om Mammon.

Montgomery in de Ridderzaal

Hetzelfde geldt van de rede, die veldmaarschalk Montgomery 15 Juli '49 in de Ridderzaal in Den Haag heeft gehouden. Met ronde woorden heeft Montgomery het karakter van de moderne oorlog getekend: „Heden ten dage is de oorlog totaal; hij omvat alle takken van het nationale leven. . .”

„De gehele natie, iedere man, vrouw en kind, is er bij betrokken.” „De vijand is het communisme, dat een religie is en anti-christelijk. Als een christen-soldaat, die trouw is aan de christelijke idealen, die ik U zo-even heb omschreven, verklaar ik een vijand van het communisme te zijn en van alles wat het belijdt.”

Montgomery dient zich aan als een christen-soldaat. De Kerk zal het karakter van deze mens niet mogen aantasten. Montgomery zal subjectief-eerlijk gemeend hebben wat hij zei.

Maar – de Levende Kerk legt zich niet bij subjectiviteiten neer. Is dit niet de verworvenheid van de theologische strijd der laatste decennia?

De Levende Kerk zal deze Boodschap van Montgomery confronteren met de Objectieve Boodschap van het Evangelie.

En dan zal de Kerk moeten zeggen: Als het waar is wat God spreekt over Jezus Christus: „Deze is Mijn geliefde Zoon – hoort Hem” – dan kan het niet waar zijn wat Montgomery hier gezegd heeft. Een totale oorlog is op geen enkele wijze acceptabel of excusabel te maken in het Aangezicht van Jezus Christus.

De Levende Kerk moet spreken over het Atlantiese Pact. Want van alle kanten wordt ons volk – bewust of onbewust – belogen en bedrogen. Dat hoort bij iedere oorlogsvoorbereiding.

Lieve E.
Het gaat niet al te best met me. Dingen gaan me overweldigen, ze komen te dichtbij. Dat is tot daaraan toe, als ik een uitweg wist. Maar mijn fantasie laat me in de steek. Daniël Berrigan zegt ergens: Probeer het onmogelijke, er zijn altijd minstens vijf vluchtwegen.

Natuurlijk weet ik vluchtwegen, maar ik houd niet van vluchten. Op het moment dat ik dit schrijf, ziet het ernaar uit dat onze oppakactie zoveel voorbereiding gaat eisen, dat het nog enige tijd zal duren voor het plan uitgevoerd zal worden. Daar komt bij dat de actie eigenlijk te zwaar is voor een oppakactie. Een voorwaarde voor de mensen die mee wilden doen was, dat er een redelijke kans op ontsnappen zou moeten zijn. En dan zouden wij, de drie overgebleven totaalweigerers binnen blijven wachten tot de politie zou komen! Ook geen benijdenswaardige positie.

Wat blijft er dan over? Zijn oppakacties heilig? Een vriend van me vindt dat totaalweigerers getrouwd zijn met oppakacties. Dat hoort erbij. Publiciteit, defensie een klap geven, alvorens ze jou een leuke dreun verkopen. Zo gaat dat nu eenmaal. Hij heeft gelijk. Oppakacties zijn heel belangrijk, zowel voor de publiciteit (je gaat ten slotte niet voor niets negen maanden zitten) als voor jezelf. Als een aktie volgens plan verloopt, dan kan dat je helpen in je bajestijd. Dit klinkt echter heel individueel, en dat is het ook. Oppakacties en totaalweigerers zijn sterk individueel getinte akties. Wat dat betreft krijg ik een steeds grotere afkeer van oppakacties. Immers waarom is de aktie op stapel gezet? Om meneer de totaalweigeraar de bak in te helpen.

Daarom raakt het feit dat „onze” oppakactie later door anderen uitgevoerd zal worden me niet echt. Als de aktie maar doorgaat. Maar hoe moeten we verder? Nog langer onderduiken? Ons een keer van de straat laten plukken? Je aangeven? Het probleem is, is dat ik langzamerhand wel moet gaan zitten. Praktische problemen doemen op die alles zo niet nu al, dan wel straks, na de bajestijd, in de war kunnen schoppen.

Ondertussen worden we steeds vindingrijker, gaan we steeds meer samenwerken, leren elkaar steeds beter kennen en reizen de reiskosten evenredig hiermee de pan uit.

We moeten echter een dezer dagen een zet doen, anders worden we een speelbal van onze eigen keuzes en ideeën.

Pieter van Reenen heeft zich inmiddels laten oppakken bij een aktie bij de Groningse indelingsraad. Hij zit in de Bijlmerbajes. Adres zie achterpagina.